

6. Японська література : хрестоматія. Т. 2. XIV - XIX ст. / [упоряд. І.П. Бондаренко]. – К. : Вид. дім Д. Бураго, 2011. – 696 с. – Японська література : хрестоматія. Т. 3. XIX – XX ст.

УДК 37.013.77:316.77:1

НАЦІОНАЛЬНО-ЕТНІЧНИЙ ФАКТОР В КУЛЬТУРІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

А.А. Ільїна, доктор філософських наук, доцент
О.С. Гарасименко, студентка
Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: культура, етнічна культура, традиція, інформаційне середовище, держава.

Одним з парадоксів розвитку інформаційного суспільства — такого, яким його описували теоретики інформаційного суспільства, і такого, яким воно проступає в реаліях сьогодення, є активізація культури загалом та етнічних культур і етнічної самосвідомості зокрема. Цей парадокс поки що не знайшов належного теоретичного осмислення. Більш того, у роботах теоретиків інформаційного суспільства містяться, на перший погляд, взаємовиключні судження, з одного боку, щодо подолання традиціоналізму, а з іншого, — прагнення до «самобутності опору», що включає як важливий компонент етнічний фактор [1, 298-301]. Сьогодні, у перші десятиліття ХХІ ст., можна з упевненістю констатувати стійкість тенденцій відродження національно-етнічних основ культури. Про реактивацію етнічного потенціалу культури свідчить переосмислення змісту суспільного розвитку. У ньому однаковою вагомістю починає володіти як модернізація і прагнення до організації тих структур, які властиві інформаційному суспільству, так і звертання до власних культурних і національно-етнічних джерел.

Посилення уваги до власних традицій добре видно на прикладі цілком інформаційної Японії з її ідеєю «повернення в Азію», Китаю, що входить в інформаційний простір з його ідеєю актуалізації конфуціанства, Індії — з її ідеєю «індуїзації». Не минули ці процеси і України, особливо в перше десятиліття проголошення незалежності. В цей період відбувся своєрідний культурно-національний, етнічний «бум», який охопив всі аспекти життя молоді держави. Цей процес відбувався під назвою «українського Відродження», яке створило ґрунт для перегляду не лише усталеної історії української нації і походження українського етносу, але й стало основою створення нової концепції освіти, науки, політики, процесу державотворення. Про посилення значимості етнічного фактора свідчить також те, що він стає основою самоідентифікації.

Однак постає питання про те, наскільки пов'язана етнізація культури з розвитком інформаційного середовища. Чи можна розглядати процеси інформатизації і процеси, пов'язані активізацією етнічного фактора, як взаємозалежні, чи ж вони обумовлені різними причинами і відбивають різні тенденції суспільного і культурного розвитку?

Зрозуміло, що активність етнічних культур у сучасному світі обумовлена цілим комплексом причин. І кожна наукова парадигма знаходить своє обґрунтування цьому процесу.

Стосовно України, то, враховуючи динаміку світових цивілізаційних процесів, потрібно зважувати і на зміну умов буття українського народу, що вплинуло на принципові зміни статусу українського етносу. Йдеться про те, що він перетворився на титульну націю незалежної держави, об'єднуючи поряд з собою (етнічними українцями) представників багатьох інших народів, що ствердили своє бажання належати до українського народу. За цих умов українська ідея не може ігнорувати цього факту, втрачаючи притаманну їй раніше «етноцентричну спрямованість» [2, 82], наближаючись тим самим до західноєвропейської моделі нації з притаманним їй акцентом на правничо-політичній рівності всіх членів національної спільноти і загальної культури, заснованої на ідеях мультикультуризму.

Однак сказане не означає забувати про потреби всебічного розвитку українського етносу, який утворює реальну більшість українського народу. А без забезпечення розвитку етнічної культури проблематично говорити про самодостатній розвиток української держави. Більше того, саме в «історії українського етносу, в особливостях української ментальності, що виробив цей народ впродовж тисячолітньої драми свого історичного існування й слід шукати рис, що визначатимуть зміст і спрямованість української національної ідеї» [2, 83]. На нинішньому етапі вона повинна продовжувати слугувати консолідації представників всіх етнічних груп, котрі об'єднані в спільність «український народ». Щоправда, зазначені міркування залишаться «нарративами», якщо не враховувати реалій епохи «пост» - «постмодерну», «постіндустріального», «постекономічного», «постсучасного» суспільства, «постцивілізації» тощо. Крім того, реальністю сьогодення є «суспільство знань», в якому межі «національного» та «етнічного» розмиваються, оскільки пріоритет інтелекту і творчості вносить свої корективи в систему соціокультурного вибору.

Список використаних джерел

1. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму. – К.: Критика, 2001. – 344 с.
2. Кремень В.Г., Ткаченко В.М. Україна: ідентичність у добу глобалізації. – К.: «Знання», 2013. – 194 с.